

полемізувати, при обговоренні гострих питань, чітко аргументувати свою позицію, порівнювати різні точки зору, аналізувати інформацію.

Засобами виховання можуть вважатися всі компоненти, які впливають на особистість майбутнього викладача: живе слово, підручники, методичні посібники (в т. ч. електронні); художня література, твори мистецтва, джерела масової інформації і т. інше. Прийоми виховання трактуються як часткові елементи методу в певних умовах спілкування викладача та здобувача. Прийом деталізує, уточнює, підсилює дію методу. Проте між цими поняттями чіткої межі не має.

Отже, *форми, методи й засоби* патріотичного виховання молоді залежать від стану духовно-морального клімату в суспільстві, традицій, надбань попередніх поколінь.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
2. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді від 27.10.2009. Офіційний сайт Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту. URL: https://naps.gov.ua/uploads/files/concept_patriot.docx (дата звернення: 26.08.2021).
3. Національно-патріотичне виховання. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/vihovna-robota-ta-zahist-prav-ditini/nacionalno-patriotichne-vihovannya> (дата звернення: 26.08.2021).

Олена РОМАНОВИЧ

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНО-МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА

Підготовка майбутнього викладача до професійної діяльності пов'язана з виробленням професійних якостей у здобувачів вищої освіти. Завдання особистісного формування майбутнього викладача набуває пріоритетного значення, що дає нам змогу визначити комплекс психолого-педагогічних умов, які допомагатимуть формуванню майбутніх викладачів. У процесі формування особистісної зрілості, готовності студента до виконання професійних обов'язків необхідно перш за все, чітко уявлення викладачів про цілі і завдання формування у студентів особистої зрілості.

Необхідно спрямувати зусилля на реалізацію трьох типів завдань, які характеризують наступні аспекти професійної готовності особистості: емоційно-ціннісний, пізнавальний і поведінковий.

Реалізуючи завдання, пов'язані з емоційно-ціннісними аспектами, виникає необхідність звернути увагу на формування професійних якостей своєї спеціальності, почуттів, відношення до себе, до оточуючих, до суспільства і до держави України в цілому (відчуття значимості професії майбутнього педагога, почуття поваги до співвітчизників, до себе, почуття любові до Батьківщини, зацікавленості життям міста, наявності розуміння потреби його поліпшення, відношення до демократичних цінностей, які б слугували мотивом власної поведінки, почуття поваги, толерантності до інших громадян, забезпечення їхніх прав, готовності до соціальної взаємодії, солідарності з іншими громадянами, осудження проявів насильства й нетерпимості, проявів антигуманної поведінки).

Пізнавальна сфера особистісної зрілості молодих спеціалістів характеризується формуванням: системи основоположних політичних, правових, економічних, соціальних, екологічних знань, понять про відносини людини і суспільства, системи поглядів, які регулюють власну модель соціальної поведінки, формування свідомості студентів як «громадян світу», здатних сприймати інших людей планети, уміння критично й об'єктивно оцінювати дії влади, відповідно до понять демократії, уміння робити

усвідомлений вибір в житті, обирати усвідомлений вибір в житті, обирати правильні засоби для досягнення поставлених цілей, самовизначення і самотворчість у знаходженні власного місця в життєвих реаліях, дотримання культури взаємовідносин з громадянами суспільства, з державою.

Формування поведінкового аспекту зрілості майбутнього викладача пов'язане з формуванням таких рис:

- готовності до практичної діяльності в різних формах, видах, засобах, у вмінні працювати творчо, креативно, інтелектуально підкріплено;
- досвіду співпраці з іншими людьми, прояву моментів солідарності з іншими людьми при необхідності захисту їх прав.

Таким чином, формування особистісної зрілості майбутніх викладачів повинні враховувати професійні вимоги щодо формування розуміння сутності вимог до професійної етики, цінностей норм; вміння усвідомлювати вимоги щодо громадянських прав і обов'язків, ідеалів; формування вмінь і практичних навичок у реалізації функцій громадянина в суспільстві; вміння зорієнтувати свій поведінковий аспект на практичну спрямованість поведінки відповідно ціннісних орієнтацій.

Доцільною вимогою для поліпшення психолого-педагогічних умов формування духовно-моральних цінностей особистості майбутнього викладача є гуманізація й гуманітаризація процесу їх підготовки. Це передбачає врахування загальнокультурного і спеціального, фахового рівня підготовки, зокрема знання основ людської культури й закономірних особливостей розвитку людини, формування ціннісного аспекту: загальнолюдських, національних цінностей, громадянських рис.

Психолого-педагогічні умови майбутніх спеціалістів, виходячи з позицій гуманістичного відношення до особистості, передбачають визнання унікальності цілісної особистості, виховання якої знаходиться в центрі уваги навчально-виховного процесу. Особистість майбутнього викладача повинна мати сформоване прагнення до самоактуалізації (активної реалізації своїх можливостей), до сприйняття нового досвіду, відповідальності за зроблений вибір у життєвих обставинах.

Гуманізація відносин у суспільстві передбачає дотримання пріоритету загальнолюдських цінностей. Витоки гуманістичного виховання пов'язані з ідеями видатних вітчизняних та зарубіжних педагогів ХХ століття: Г. Ващенко, Дж. Дьюї, М. Монтесорі та інших. Гуманізація виховного процесу вказує на те, що пріоритетною сферою розвитку особистості є ціннісно-сміслова. Гуманізм – це соціально-ціннісний комплекс ідей, один із ключових принципів, на яких ґрунтується національно система освіти і виховання, суспільне визнання найвищої цінності людини, її гідності, права на свободу і розвиток своїх здібностей, гармонізацію стосунків людини і суспільства, людини і природи.

Гуманізм становить ідейну основу духовності, яка виступає головною цінністю життя особистості, основою збереження душевного здоров'я людини. В. Андрущенко зазначив: «мені здається, що перспектива людства в кінцевому розумінні – в його високій духовності» [1, с. 7].

Гуманізація освіти означає принесення акцентів з навчальної діяльності викладача на особисту діяльність здобувача, формування цінностей гуманістичного спрямування. Це знаходить своє відображення в таких компонентах системи освіти, як мета, зміст, форми і методи навчально-виховної роботи та її національна спрямованість.

С. Гончаренко суть процесу гуманізації освіти вбачав у її спрямованості на формування переконань особистості та звернення до національних орієнтирів [2, с. 4].

Є очевидним, що гуманізм є ідейною основою світобачення особистості, в ньому погляди, переконання формуються з урахуванням визнання людини як найвищої суспільної цінності.

Наукові поняття гуманізація і гуманітаризація освіти з'явилися в науковому середовищі на початку 90-х років ХХ століття. Поняття гуманізація знайшло своє відображення у нормативних документах, які стали визначальними напрямками освітньої реформи в Україні. Гуманізація освіти націлює на використання таких форм, методів і засобів навчання і виховання, які уможливають індивідуальний розвиток особистісних якостей, формування ціннісних орієнтирів, спрямованих на розвиток її духовності і становлення моральних цінностей. Основним завданням виховання визначено формування гармонійної особистості з високими цілями та ідеалами [2, с. 8].

Поняття гуманітаризація освіти пов'язане з проведенням системи заходів, у яких пріоритет надано розвитку загальнокультурних компонентів у визначеному змісті освіти і формуванню особистісної зрілості майбутніх спеціалістів. Зростання духовності завдяки вихованню й освіті через її гуманітаризацію означає переосмислення досвіду попередніх поколінь щодо пріоритетів у виборі освітніх ідеалів, що означає зміну підходів і спрямування процесу освіти й виховання на формування духовно-морального світу особистості.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. П. Духовна сутність освіти [Текст]. *Вища освіта України*. 2007. № 1. С. 5–10.
2. Берулава М.Н. Гуманизация образования: проблемы и перспективы. Бийск: НИЦ ВиГПИ, 1995. 31 с.
3. Гончаренко С. У. Гуманізація освіти як основний критерій розробки засобів реалізації сучасних технологій навчання: Наукові записки. Серія: Педагогічні науки: Засоби реалізації технології навчання. Випуск 34. Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2001. С. 3–8.

Людмила МАКАРЕНКО

ПОНЯТТЯ «ТЕХНОЛОГІЗАЦІЯ ОСВІТИ» В СУЧАСНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

*Учитель має бути творцем.
Мистецтво навчання полягає не
в умінні повідомляти,
а збуджувати та оживляти*
А. Дістервег

Освітній процес сьогодення розвивається семимильними кроками. Ключовою причиною цього, на наше глибоке переконання, є глобальний процес комп'ютеризації всіх сфер людського життя, у тому числі й навчально-виховного сегменту. Ми вже звикли до біологічних, хімічних, медичних технологій. Технічний процес не міг оминати й важливу сходинку в житті кожного з нас – освіту, тому суспільство починає звикати і до технологій освітніх. Недаремно відомий радянський учений-фізик Сергій Капиця свого часу сказав: «Освіта – це індустрія, направлена у майбутнє» [11, с. 3]. А комп'ютер, як ми розуміємо, невід'ємна складова цього майбутнього. Створення і впровадження інноваційних технологій в освіті, а також навчання застосовувати, створювати і впроваджувати їх стало вимогою часу.

Пропонуємо більш детально розглянути так зване поняття «технологізації освіти», його основні ознаки, складові елементи та темпи поширення [4, с. 3].

Перш за все поглянемо на лексему «технологізація» з філологічної точки зору. Корінь «техно-» є початковою частиною складних слів, зі значенням «технологічний» (на кшталт техноконтроль, технопроект, технотекстиль, техноекономічний). Технологія